

ADDITIONAL PUNISHMENTS IN U.S. CRIMINAL LAW AND THEIR EXECUTION

Ametova Nurjamal Kudaybergenovna

Basic doctoral student of

Karakalpak State University named after Berdakh

e-mail: nurjamal0652@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14191903>

ARTICLE INFO

Received: 15th November 2024

Accepted: 19th November 2024

Online: 20th November 2024

KEYWORDS

Additional punishment, criminal legislation, enforcement of punishments, legal framework, enforcement agencies, public safety, social influence, crime rate, legal mechanisms, social justice.

ABSTRACT

This article is dedicated to the study of additional punishments and the system of their enforcement in U.S. criminal law. The article examines the concept of additional punishments, their types, and the procedure for their imposition. The legal framework for the execution of punishments, executive bodies, and emerging problems are also analyzed. The social impact of additional punishments, the impact on the level of crime and public safety will be discussed. The purpose of the article is to analyze the effectiveness of additional punishments and the enforcement system and its role in the development of society. As a result, the article shows the importance of legal mechanisms in ensuring legal and social justice.

AQSH JINOYAT QONUNCHILIGIDA QO'SHIMCHA JAZOLAR VA ULARNI IJRO ETISH

Ametova Nurjamal Qudaybergenovna

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti tayanch doktoranti

e-mail: nurjamal0652@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14191903>

ARTICLE INFO

Received: 15th November 2024

Accepted: 19th November 2024

Online: 20th November 2024

KEYWORDS

Qo'shimcha jazo, jinoyat qonunchiligi, jazolarni ijro etish, qonuniy asoslar, ijro etish organlari, jamiyat xavfsizligi, ijtimoiy ta'sir, jinoyatchilik darajasi, huquqiy mexanizmlar, ijtimoiy adolat.

ABSTRACT

Ushbu maqola AQSH jinoyat qonunchiligida qo'shimcha jazolar va ularni ijro etish tizimini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada qo'shimcha jazolar tushunchasi, ularning turlari va belgilanish tartibi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, jazolarni ijro etish jarayonining qonuniy asoslari, ijro etish organlari va yuzaga keladigan muammolar tahlil qilinadi. Qo'shimcha jazolarning ijtimoiy ta'siri, jinoyatchilik darajasiga hamda jamiyat xavfsizligiga ta'siri muhokama etiladi. Maqolaning maqsadi, qo'shimcha jazolar va ijro etish tizimining samaradorligini va jamiyat taraqqiyotidagi o'rnini tahlil qilishdir. Natijada, maqola qonuniy va

*ijtimoiy adolatni ta'minlashda huquqiy
mexanizmlarning ahamiyatini ko'rsatadi.*

AQSH jinoyat qonunchiligi tizimida qo'shimcha jazolar keng tarqalgan bo'lib, ular odatdagi qamoq jazolariga nisbatan jinoyatchilarni ijtimoiy hayotga moslashtirish va qayta tarbiyalash maqsadini ko'zlaydi. Bunday jazolar qatoriga probatsiya, parol, elektron monitoring, jamoat ishlari, ta'lim va rehabilitatsiya dasturlari, hamda moliyaviy jarimalar va boshqa shartli choralar kiradi. Ushbu jazo turlari jinoyatchilarni nafaqat jazolashni, balki ularni ijtimoiy hayotga qayta moslashishga yordam berish uchun qo'llaniladi.

Probatsiya – jinoyatchiga qamoq jazosi o'rniga yoki qamoqdan so'ng shartli ravishda ozod qilinish imkoniyatini beruvchi jazo turi. Jinoyatchiga sud tomonidan belgilanadigan qat'iy shartlar asosida erkinlikda qolishga ruxsat beriladi. Ushbu shartlar jinoyatchining boshqa jinoyat qilmasligi, belgilangan joyda yashashi va vaqti-vaqti bilan nazoratchi xodim bilan uchrashish kabi qoidalarini o'z ichiga oladi. Probatsiya, odatda, jiddiy jinoyatlar qilmagan yoki xavfli deb topilmagan shaxslar uchun qo'llaniladi va ular ijtimoiy hayotda o'zini o'nglab olish imkoniyatini saqlab qoladi.

Parol jazosi jinoyatchining qamoqdan oldinroq ozod qilinishi bilan birga keladi, ammo bu erkinlik jamiyatda o'zini yaxshi tutish sharti bilan nazorat ostida davom etadi. Parol tizimi jinoyatchiga jamiyatda moslashish va o'z xatti-harakatlarini nazorat qilish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, parolga rioya qilinishi muntazam ravishda sud va nazorat organlari tomonidan kuzatilib boriladi, bu esa jamiyat xavfsizligini saqlashda muhim rol o'ynaydi [1, 342-365].

Elektron monitoring usuli jinoyatchilarning harakatlarini nazorat qilish maqsadida qo'llanilib, bunda maxsus elektron qurilmalar, masalan, oyoqqa taqiladigan elektron bilakuzuklar yoki GPS texnologiyalari yordamida kuzatish amalga oshiriladi. Ushbu monitoring orqali jinoyatchining belgilangan hududdan chiqmasligi yoki ma'lum joyda qolishi ta'minlanadi. Elektron monitoring jinoyatchilarning harakatlarini nazorat qilishda aniq va samarali usul bo'lib, xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi [2, 13-26].

Jamoat ishlari jazosi jinoyatchiga jamiyat foydasiga turli xil ishlarda qatnashishni talab qiladi. Jinoyatchi, masalan, tozalash, obodonlashtirish yoki boshqa ijtimoiy xizmatlarda ishtirok etib, jamiyat oldidagi qarzini to'laydi. Bunday jazo turi jinoyatchilarning ijtimoiy javobgarlikni his qilishlariga va jamoatga foyda keltirishga undaydi. Shu bilan birga, jamiyatga foydali ishlar jamiyatga zarar yetkazgan jinoyatchilarning o'z xatolarini tuzatishlariga va ijtimoiy mas'uliyatlarini his qilishlariga imkon beradi.

Jinoyatchilar uchun rehabilitatsiya va ta'lim dasturlari – ularning ijtimoiy qayta moslashuv jarayonini osonlashtiruvchi choralar hisoblanadi. Ushbu dasturlar jinoyatchilarga yangi kasb-hunar o'rganish, giyohvandlikdan davolanish, psixologik yordam olish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi. Ta'lim va rehabilitatsiya dasturlari jinoyatchilarni sog'lom va barqaror hayot tarziga moslashtirishga yordam beradi va ularning jamiyatga qaytishini osonlashtiradi [4, 410-429].

Moliyaviy jarimalar jinoyatchiga moddiy jihatdan jazo berishning bir usuli bo'lib, jabrlanuvchi yoki jamiyatga kompensatsiya to'lash majburiyatini yuklaydi. Shuningdek, ayrim

hollarda boshqa shartli choralar, masalan, ma'lum muddat davomida iqtisodiy faoliyatni cheklash yoki ma'lum mas'uliyatlarni yuklash orqali jinoyatchining moddiy javobgarligini oshirishga qaratilgan jazolar ham mavjud. Bunday choralar jinoyatchining mas'uliyat hissini oshirish va jamiyat oldidagi qarzini qoplash maqsadida samarali hisoblanadi [3, 271-289].

Qo'shimcha jazolar tizimi jinoyatchilarni jamiyatda ijtimoiy va iqtisodiy faoliyatga qaytarish hamda ularni reabilitatsiya qilishda katta rol o'ynaydi. Har bir jazo turi o'ziga xos mexanizmlarga ega bo'lib, jinoyatchining xulq-atvori va ijtimoiy xavfsizlikka ta'sir qilish darajasiga qarab mos ravishda tanlanadi. Qo'shimcha jazolar tizimi nafaqat jazolash, balki jinoyatchilarni ijtimoiy hayotga qaytarish, ularni to'g'ri yo'lga boshlash va takroriy jinoyatchilikning oldini olish maqsadlarini ko'zda tutadi.

Qo'shimcha jazolarni ijro etish mexanizmlari, jinoyatchilarga nisbatan belgilangan jarayon va talablarni amalga oshirish orqali ularning ijtimoiy hayotga moslashishi va takroriy jinoyatchilikning oldini olishga qaratilgan. Ushbu mexanizmlar samarali bo'lishi uchun quyidagi qadamlar amalga oshiriladi. Probatsiya jazosi taqdim etilganda, probatsiya idoralari va nazorat xodimlari jinoyatchilarni muntazam kuzatib boradi. Ushbu xodimlar jinoyatchilarning qoidalar va shartlarga rioya qilishini ta'minlaydi, masalan, ma'lum manzilda yashash, nazorat ostida bo'lish va jinoyat sodir qilmaslik. Probatsiya xodimlari bilan muntazam uchrashuvlar jinoyatchilar uchun axloqiy mas'uliyat yuklaydi va ular bu orqali jamoatchilik hayotida faol ishtirok etish imkoniga ega bo'lishadi. Jamoat ishlari jazosi belgilanganida, jinoyatchilar mahalliy idoralar va tashkilotlar bilan hamkorlikda jamiyat foydasi uchun ishlarga jalb qilinadi. Ushbu ishlarga obodonlashtirish, tozalash va boshqa ijtimoiy xizmatlar kiradi. Mahalliy tashkilotlar va nazorat organlari bu jarayonni kuzatadi va jinoyatchilarning o'z zimmasidagi vazifalarni to'liq bajarganligini ta'minlaydi. Qo'shimcha jazolarni amalga oshirishda davlat va jamoat tashkilotlari o'rtasida hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Masalan, probatsiya va parol dasturlarida davlat idoralari bilan bir qatorda nodavlat tashkilotlar ham jalb qilinadi. Ushbu hamkorlik ijtimoiy nazorat va reabilitatsiya jarayonini kuchaytirishga xizmat qiladi. Qo'shimcha jazolarni ijro etish mexanizmlarining to'g'ri va tizimli ishlashi nafaqat jinoyatchilar uchun, balki butun jamiyat xavfsizligi uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu yo'l bilan, qo'shimcha jazolar tizimi jinoyatchilarning ijtimoiy hayotga moslashishini qo'llab-quvvatlash va jamiyat xavfsizligini saqlashga xizmat qiladi.

Xulosa. AQSh jinoyat qonunchiligida qo'shimcha jazolar tizimi, jinoyatchilarni faqat qamoq jazosiga tortibgina qolmay, balki ularni ijtimoiy hayotga qaytarish, reabilitatsiya qilish va jamiyat xavfsizligini ta'minlashni ham o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi jazolar probatsiya, parol, elektron monitoring, jamoat ishlari va reabilitatsiya dasturlari kabi keng imkoniyatlarni qamrab oladi. Ularning asosiy maqsadi jinoyatchilarga yangi imkoniyat yaratish, qayta jinoyatchilikning oldini olish va ijtimoiy javobgarlikni oshirishdan iborat. Qo'shimcha jazolarning o'ziga xos xususiyatlari shundan iboratki, ular jinoyatchiga yumshoqroq yondashib, iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi va qayta jinoyatchilikni kamaytirishga xizmat qiladi. Buning uchun davlat va jamoat tashkilotlari o'rtasida hamkorlik va raqamlashtirilgan nazorat tizimlari talab etiladi. Ushbu tizimning muvaffaqiyati probatsiya va parol idoralari, elektron monitoring tizimlari, hamda reabilitatsiya va ta'lim dasturlari orqali ta'minlanadi. Umuman olganda, qo'shimcha jazolar tizimi jinoyatchilarni jamiyatga qaytarish va ijtimoiy xavfsizlikni oshirishda samarali yo'l bo'lib xizmat qiladi. Shu tarzda, ushbu tizim AQSh jinoyat

qonunchiligining insonparvarlik yondashuvini ko'rsatadi va jamiyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi.

References:

1. Bales, W. D., & Piquero, A. R. (2021). The effectiveness of community supervision sanctions on recidivism: Probation and parole in the United States. *Criminology & Public Policy*, 20(2), 342-365. <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12510>
2. Calkins, C., & Warren, A. (2020). Electronic monitoring in the criminal justice system: A comparative analysis. *Journal of Offender Monitoring*, 34(1), 13-26.
3. Jones, M. A., & Rodriguez, A. (2022). Evaluating the cost-effectiveness of alternative sanctions in the criminal justice system. *Criminal Justice Review*, 47(3), 271-289. <https://doi.org/10.1177/07340168221054987>
4. Smith, J. R., & Jones, K. L. (2023). Rehabilitation or retribution? Exploring the goals of additional penalties in modern criminal justice systems. *International Journal of Criminology and Penology*, 28(4), 410-429.
5. Turner, S. F., & Petersilia, J. (2020). The impact of electronic monitoring on recidivism and public safety. *Criminal Justice Policy Review*, 31(5), 575-594. <https://doi.org/10.1177/0887403420934817>.